

Жангы жыл жарашыурукъ, насып, берекет келтирсин!

Газета
издается на
балкарском
языке с 1924
года.

ЗАМАН

2010 жыл
31-чи декабрь,
байрым кюн.
№ 249-250
(18670)

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

Багъасы 6 сомду

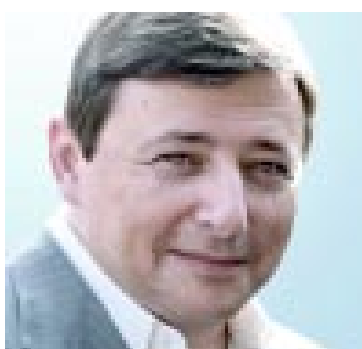
КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ
ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Алгышпау

Бизни барыбызны да бир юйюбюз жылы болсун, къууанчдан толсун

Багъалы шухла!

Бизни округда жашагъанла
ны барысын да Жангы 2011
жыл бла жюрегимден къызыу
алгышлайма!

Бу жарыкъ, огурулу эмда
къууанчлы байрам хар бири-
бизге сабийлигибизни эсибиз-
ге салады, той-оюн, жыр, теп-
сеу бла байламлыды. Ол кюн
хар бирибиз да юйюбюзге,
юйюбюзге ашыгъабыз, жу-
уукъларыбыз, ахлуларыбыз,
башха сыйген адамларыбыз
бла бирге болурга итинебиз.
Аллай кезиуде юйюбюз жылы
болса, келгенге жарыкъ тю-
бесе, анда сабий ауазла, кюл-
кю эшитилсе, адамла бир
бирлерин ангылап, бир бирле-
рине сыйсуюнуп къарасала,
андан иги не барды?! Ма аны
тежейме мен Север Кавказ-
да - бизни барыбызны да бир
юйюбюзде, къонакъбай-

лыгъы, фахмулу
адамлары бла да
айтылган жерде,
Россеини бек ариу
мюйюшлеринден
биринде жашагъ-
анлагъа.

Биз барыбыз да
россейлилебиз.
Аны себепли жан-
гы 2011 жылда
Россейге ийнаны-
уубуз, туугъан
къыралыбыз
ючюн ёхтемлен-
нгенибиз жалаңда
кюч ала барсынла
деп алгыш этерге
сюеме. Мамыр-
лыкъ бла келишулюк бизни
жерибизден бир заманда да
кери болмасынла. Анда жа-
ланда ырахатлыкъ бийлик эт-
син. Мында, Север Кавказда,
ким да къоркъмай, буюкъ-
май, хар керегин да табып жа-
шарча болсун. Бек башы уа-
сабийлерибиз шухлукъда,
келишулюкде, сыймекликде
ёссюне, келир заманнга тау-
укул къарасынла.

Юйлеригизге- къолайлыкъ,
монглюкъ, жюреклеригизге-
тынчылыкъ, ырахатлыкъ, юй-
юрлеригизге-саулыкъ эм на-
сып! Жер жюзюнде жашагъ-
анланы барысына уа - чомарт
да, къууанчлы да Жангы
жыл!

Александр ХЛОПОВИНИ,
РФ-ни Президентини Север-
Кавказ федеральный округда
толу эркинликке келечиси.

Бизни тилегибиз

Быйыл Жангы жылыбыз
Жылы-жылы келликди.
Тёшекеде сауузлагъа
Кийик саулыкъ берликди.

Жангы жылы кёгюнде
Булутла кёрюнемесин.
Адам къаны - сыйлы къан
Бошуна тёгюлмесин.

Элпек болсун жылыбыз,
Къурманлыкъла этерча,

Кенге сабий болган
Къууанч бла жетерча.

Мамыр болсун Жангы жыл,
Къолгъа сауут алмазча.
Жыйын болуп, анала
Къайгы сёзге бармазча.

Монглу болсун жылыбыз,
Сабийле ач къалмазча.

Ёксюзно жиламугъу
Жастыгына таммазча.

Кел, жууукъ бол, Жангы жыл,
Хар тыпыргъа жараша.
Сенден насып тилеибиз,
Бетден-бетге къараша.

«Амин!» - десин Жангы жыл,
Тилегибиз жетерча.
Энтта да кёп къууанч жыл
Башыбыздан ётерча.

ТОКУМАЛАНЫ Раиса,
КъМР-ни сыйлы артисткасы.

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Субъектлени башчыларыны атларын тюрлендирликдиле

Россеини Президенти Дмит-
рий Медведев РФ-ни субъект-
терини башчыларына пре-
зидентле деп айтыргъа эр-
кин этмеген законнга къол
салгъанды. Регионла 2015
жылда 1-чи январьга дер-
кеслерини конституцияла-
рын неда уставларын ма ол
законнга келишидирип бо-
шарга керекдиле.

Жангы законодательствону
юсюнден кесини оюмун бил-
дире, Къабарты-Малкъарны
башчысы Арсен Каноков бы-
лай белгилегенди: «Къырал-
ны жалаңда бир президенти
болурга кереклисине бир
тюрлю ишеклигим жокъду.
Федерацияны субъектлерини

башчыларыны къуллукълары-
ны атлары да тюрлендирлир-
ге керекдиле, алайсыз система
ахырына дер-и тюзетилип бо-
шалмагъанча кёрюнуп тура-
ды. Мени сартын, кесими кри-
зисге къажау менеджерге са-
найма».

Эсигизге салайыкъ: 2010
жылда августда КъМР-ни Пре-
зиденти Арсен Каноков Къа-
барты-Малкъар Республиканы
Парламентини къарауна бер-
ген законодательный башла-
мчылыкъда сёз «Россей Федера-
цияны субъектлерини къырал
властьларыны законла чыгъа-
рыуучу эмда толтуруучу органла-
рын къурауна битеулю прин-
циплерини юсюнден» 184-чю

номерли федеральный закон-
нга тюрлениуле кийириуну
юсюнден проектни Къырал
Думаны сюзююне беруну
юсюнден барады. Ол феде-
ральный законопроектге кёре
Россей Федерацияны субъект-
тини эмда аны къырал власты-
ны законла чыгъаруучу (пре-
ставительный) органыны баш
оноучуларыны къуллукълары-
ны атларында къырал власты-
ны федеральный органыны
атларын къатлагъан сёзле-
ни хайырланьырга эркин этил-
мейди.

Екатерина ТОЛАСОВА,
КъМР-ни Президентини бла
Правительствосуну пресс-
службасы.

Биларни

Газетлеге жазылуу 11-чи январьга дер-и созулады

Багъалы шухла!

Окъуучуланы тилеклерине кёре къырал рес-
публикалы газетлеге жазылуу кампания 11-чи
январьга дер-и созулады. Алайды да, сизни
«Заман» газетте энтта да он кюнню ичинде,
почтагъа барып, жазылууну жарашдырыргъа
амалыгъыз барды.

Бизни индексибиз - 51532

Асиятха - майдал,
Шойгугъа - «Ёзден
адет»

3 бет

«Боингни»
командири

4 бет

Миллет кинону
мурдорун саладыла

9 бет

Хыйлачыны
эки юлюшю

10 бет

ПРЕЗИДЕНТНИ ОЮМУ

Экстремистле терсликлерине жолуктурулмай кьаллык туюлдуле

Экстремистле койсозлюклерин энпта да кергюзтдуле. Бу жол аланы кьолларыннан Кьабарты-Малкьарны белгили алыми-этнографы, филология илмуланы доктору, адыг фольклорну уста билген, республиканы патриоту, кьабарты халкыны адет-терелерини сакьлауу Арсен Цилинов елгенди.

Мурдарланы огурсузулукларыны чеги жокьду, ала бир затдан артка турмайдыла. Адамны жашауун бир жукьга санамайдыла. Аллаи койсозлюкно кечерик не адам, не дин хазна табылсын. Экстремистле ол ишлери бла халкыны кьоркьутурьга, республиканы тынчлыгын алырьга умут этдиле да, биз бандитлеге кьажу барыбыз да бирча суюилрге, биригирге, жамауатха

таза исламьга келишимеген ниетлини зор бла алдырьрга кьорешлеге арталыда жол бермеге керекби.

Бир ниетли болсакь, жалаанда ма ол замаанда тохтаталлыкьбыз арт замаанда чыкьган «идеологаны» бла аланы кир муратларын толтуруп айланган малгьунланы. Жамауатдан, артыкьда жаш адамладан, тилеригим: кьоркьмагьыз, кимле эселе да бирлеге кесигизге оную этдирмегиз. Экстремистле бла алаьга жакь басхана келге барлыкь туюлдуле. Эртте, кеч болса да, терликлерине жолукьтурукьдула.

Биз право низамны сакьлауучу органлаьга да кьоркьуусулукьну жалчытуу эмда аманлыкьчыланы излеу ишлерине себеплик этерге

борчлубуз. Шендо адамлаьга кимден да район, шахар эмда эл башчыла, властьны жер-жерли органларыны депутатла жуукьдула. Ала халкь бла ишлерин тирилтирге, ангылатуу ишни кючлендирге керекдиле.

Биз жер-жерли власть органлаьга кеслери ырызлыкьлары бла кьалауулукь этерге чыгьарыкь адамладан дружинала кьурагьыз, деп айтаньбыз. Ала шахарларыбызда, элерибизде милицияьга право низамны сакьларьга, кьоркьуусулукьну да жалчытырьга себеплик этерге, деп ышаньбыз. Биогюлюкде биттеу болган кючюбияз, бары мадарларыбызны адамланы ырахатлыкьларын, жашауларын сакьлауьга бурурьга керекби.

КьМР-ни Правительствоосуна

Сабийлеге кьайгырыу - ал жанында

Правительству быйылны ахыр жыйылуун аны Председатели Александр Меркулов республикада белгили алим, жамауат кьулукьчу Арсен Цилинов елтюролгени билдирюу бла башлагьанды. Жыйылганла, анга бушуу этип, бир минутну шум болуп соелгендиле.

Александр Меркулов кюч структураланы келечилерини эсперин бандитлини излеуде, аманлыкь ишлени ачыкьлауда жамауатха таянырьга керек болганьны бурьганды. Шахарланы бла районланы администрацияларына дружинала кьурауу кьайгырыу этерге бурьганды. «Алайсыз бу арт кезиуде тохташан халдан кьутулалыкь туюлбюз», - дегенди.

Андан сора Правительству членлери жыйылууну повесткасыны вопроларьна келгендиле. Аланы асламысы уа социальный жумушны бла байламлы эдиле. Сёз ючюн, Правительству биринчи созюлген бегимини проекти КьМР-де 2011 жылда хакьсыз медицина болушукь берилерине кьыралны жанында тутхучулукь этилгини программасы бла байламлы эди. Саулукь сакьлаууну министрли кьулугьун толтурган Вадим Бицув билдиргенге керге, ол 12 бөлүмден кьураалганды. Анда хакьсыз медицина болушукьну елчелери, хар адамьга жетген мардала, болушукь этиуну болумлары эм жорукьлары, жумушлары бла дарманланы тизмелери эм башха мадарла да тохтадырылгандыла.

Анга керге РФ-ни Президентини «Борчлу халда медицина страхованыяны юсюндөн» Указы да чыгьарылганды. Аны 11-чи статьясыны 2-чи пунктунда уа субъектлени правительстволары халкыны страхование этиу жаны бла уполномоченный органы тохтадырырьга керекдиле, деп белгиленди. Александр Меркулов республикада ол полномочия Саулукь сакьлауу министрствогьа берилгенлерин билдиргенди. «Эки жылны ичине бу керекли программаны жашауда бардырьга 2 миллиард кьора

тылыкьды, - дегенди ол андан ары. - Ахчаны асламысы жюрек, онкология аурууладан багьууну игилендирюуге, жоллада болган авариялада ачыгьанлагьга медицина болушукь этиуну тийишли даражаьга жетдирюуге кьоратылыкьды. Сабийлени араларында елгенлени азайтуьга энчи эс бурулукьду».

Правительству Председатели миллет проектлени чеклеринде да не зат этилгенин эшитирге суйгенди. Вадим Бицув, аланы барысын да санап турмай, быйыл жайда РФ-ни Правительствосуну Председатели орунбасары А.Жуковда болган кенгешни протоколунда салынган борчла кьалай толтурулганыны юсюндөн билдиргенди. Аладан бири Саулукьну сабий араларын кьурауду да, бизде аллай ара медицина-диагностика араны мурдорунда кьураалганды. Ары 3 миллион сом багьсы оборудование алынып салынганды. Аллай арала даьгыда Нальчик эмда Прохладный шахарлада больницааны мурдорларинда кьураалгандыла. Тинтуулени бардыруу студентледен башланганды. Республикада юч вузду да окуучуларыны саулукьларына кьураалганды.

Жоллада авариялаьга туюшгелеге болушукьну игилендирууну юсюндөн айтханда, аллай энчи служба кьураала турады. Бир кьауум жоллада энчи машинала ишлейдиле.

Белгилисича, РФ-ни Президентини кесини Федеральный Жыйылыуьга Посланиясында сабийлеге энчи эс бурьганды. Аланы солуларын кьурауьга да жангыча кьурауьга бурьганды. «КьМР-де 2011-2015 жыллада сабийлени солуларын кьураууну» республикалы программасы да ма ол эсге алынып жарашдырылганды. Урууну эм социальный айнтыуу министрли орунбасары Фатима Амшкова билдиргенича, анга керге республикада 61 минг 571 сабийни солтурьга эмда саулукьларын кючлендиргирге тийишли онгла бардыла. Солуу эмда саулукьну кючлеу лагерьледе эм аллай башха учрежденияда кьурауу кесибизни угьай, тышындан келген сабийлени да солтурьга болукуду.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Алгышылауу

Тюшлеримде Кавказдама

Биз мында, Тюркде, жашаганла, айхай да, Ата журтубузу болмагьанча бек суюбиз. Сизни эсге туюшорьсе а, ары жетгенча болуп кьалабыз. Асыры таныскьлагьандан, туюн айтханда, бурун суюгим сьзылдады. Ары барып артка кьайтсам а, тууган ташым туюшорьмден кетмейди.

Кавказдагьылаьга иги болса, бизни келюбюз келге бла тенг болады. Андагьы жерлешлериме, ахлуларыма, мен бек суйгенликлериме да жюрек тереңликден уллу салам жибереме. Келе турган Жангы жыл бла бирге хар таулу юйюрге берекет, кьолай тейейме. «Заман» газетни окуучуларына да узакь емюр, кьууанч, насып тилейме.

2011 жыльга сизни не муратларыгьыз бар эселе да, минг-минг кьатланьп толсуна. Суюмеклик, монгьлукь, тую-юун, мамырлыкь хар таулу арбагьы!

Хурриет ЭРСОЙ (Айжакь),
Тюрк Республиканы премьер-министрини кенгешчиси.
Анкара.

Игилик бла огьурдукь тежейбиз

Бизни Кавказда бек суйген газетибиз «Заманды». Аны ишчилерине, окуучуларына, биттеу кьураачай-малкьар миллетге да уллу насып, кьууанч, эсенлик, берекет Аллах берсин.

Мындагьы кавказлыла сизге кьуруда иги кьууум эте жашайбыз. Жангы 2011 жылда Россейде, Тюркде да эсде кьалырча, Мечиланы Кизимни байрамлы кюнлерича, туюбеиулерибиз келп, аслам болсунала.

КьОХАРЛАНЫ Текин бла Роза,
Эскишехирде бийик окуу юйлени окутуучулары.

Жашауугьудан кьууаныгьызы!

Тауусула турган жыл келп тюрлю эди. Аны кьыйын кезиулер, проблемалары, жетишлери да болгьандыла. Республиканы халкьны Жангы 2011 жыл эмда Рождество бла алгьышлай, КПРФ-ни Кьабарты-Малкьар рескомуну ол келишимукь, ырахатлыкь, жашнау келтирерин суйгенин билдиребиз.

Юйлеригиз суюмекликден, жылыудан толсунала! Алада мамырлыкь, хошлукь эмда жарашуулукь болсунала! Хар биригиз да кийик саулукьлу болуп, жюрек тынчлыкь табын жашау этигиз! Ишигизден, жашауугьудан да кьууаныгьызы!

Байрам бла, шуьхла!

Зайрат ШИХАЛИЕВА,
КПРФ-ни Кьабарты-Малкьар рескомуну биринчи секретары.

Шуьхлукь, келишиулюкь кючленсинле

Хурметли жолдаш! Мен жаным киби келген таулу кьарындашларым, эгелерим! Келе турган Жангы жылда келюгюз чууакь, хар юйюрюгюз саулукьлу болсун. Кьыйынлыкьла, палахла сизден керги, кенге кьалсынла. Уллу Аллах биттеу малкьар халкьга - мени жуукь миллетиме - мамырлыкь, насып берсин. Кавказын жаннет жеринде жашаганланы араларында да келишимлик, иги кьууумлукь жашасын.

Биз декабрь айда акьылман Кизимни байрамлы кюнлерин елтюргенбиз Тюрк Республикада. Аллай кьууанчланы ызлары кьалын болсун Кавказда, Россейде, Тюркде, башха кьурааллада да.

Владимир ЗАХАРОВ,
профессор, Россейни Лермонтов комитетини сопредседатели.
Москва.

КУЛЬТУРА

«Фестивальда «Балкарияны» бек кючлю коллективге санагандыла

Энейланы Хусейни жашы Магомет «Балкария» кырал фольклор-этнография ансамблыге башчылык этгенли он жылдан атлаганды. Кеси да, ол ачылган кюнден башлап, аны тепсеу кыуумунда ишлеп турганды. Аны ол сынауу бююнню ишинде да жарайды, артистлеге кыайгырыу не жаны бла керек болганын ол кимден да иги биледи.

Белгилисича, миллет ёхтемлигибиз «Балкария» гастролла бла кёп тыш кыраллада болганды. Кёп халкыла аралы байрамлагъа кыатышып, алада хорлап, атын иги бла айтдырады. Биз да кыууананыз аны жетишимлерине.

Алгаракыда у ансамбль Францияда бардырылган халкыла аралы фестивалыга барып, анда Швейцарияны бла Францияны сыйлы грамоталарын алып кыайтханды. Ма аны юсюнден болганды мени ушагым да Магомет бла.

- Францияны Канфаланс шахарында болганды халкыла аралы фольклор фестивалы. Бизни ары аны кырагъан организацияны (СИОФ) директору Филипп Боссан чакырганды. Онеки кыралны келечиси бар эди анда - Испанияны, Американы, Италияны, Нигерияны, Португалияны, Германияны, Тюркню, Юг Американы да. Россейден а ары эки коллектив барганды - «Балкария» бла Башкыортостан Республиканы тепсеу коллективи.

- Кыалай тюбегендиле сизге анда? Не зат кыалды эсинде?

- Бизге анда не заманда да бек иги тюбейдиле. Францияны чегине жетгенлей, битену кыоранчыларыбызны фестивалыны кырагъан организация боюнуна алды. Жашагъаныбыз, аш-суубуз да хакъсыз эди. Кыонак юйледе, лицейледе, юйорледе жашагъаныбыз. Бу жол Швейцарияда, Фран-

на, ышарып, алай саламлашадыла.

- Аллай фестиваль артистлеге уа не береди?

- Башха халкылары культуралары бла шагъарейленгенден сора да, андагы шуёхлу хал кёп аламан сезимлени туудурады, ишинге бютюн жууаплы кыараргъа юйретеди. Фестиваль - ол эришюду. Хар миллет кесини культурасыны энчилгин кёргозте, алчы болурга кюешеди.

Бизге анда «балкари» дей эдиле. Кыобузубуз, юс кийимбизни ариулугу да айырмалы эдиле. «Балкария» анда бек кючлю коллективге саналганын себепли дайым да фестивалнык биз жаба эдик. Ол да бизни бек кёллендиргенди.

- Андагы адамланы бла биздегилен башхалыклары не деди?

- Саулай алып айтханда, европалылары бла бизни жашауубуз арталлыда башхады. Пенсиячылары алсакъ окъуна башхалык уллуду. Абадан адамла эрттенден ингирге дери кафеде отурадыла, ныгышлары да олду. Биздеги огурусулук жокъду алада.

Фестивальла, башха байрамлагъа да халк бек кёп санда кыатышды. Жашау кыолайлары бек игиди. Бютюнда Швейцария байды. Сервислери болмагъанча тапды. Приэльбрусьеде да алай болса эди, туризм бек айнырык эди.

Адамланы юсюнден энчи айтханда да, башхалык уллуду.

рыу умутлубуз.

- Сизге болушханла бармыдыла?

- Биз ары, сёзсюз, спонсорланы хайырындан баргъаныбыз. Аланы атларын уллу хурмет бла айтыргъа сюеме: Теуулану Илияс, Муртазланы Ахмат, Курданланы Руслан, Залийханланы Элдар, Хочуланы Хызыр, Гуртулану Алибек, Гемуланы Алик. Дагыда Геккиланы Зауурга битену ансамблны атындан энчи ыспас этерге сюеме. Ол «Балкариягъа» биринчи кюннен бери болушуп келеди, кёп болмай а жангы машина саугъа этгенди. Энтта да ышанабыз алагъа, бек сау болсунла.

- Саугъала у келтиргенимиз Европада?

- Бек бай видеоматериалыбыз барды. Аны республикалы телевидение бла халкыга кёргозюрге сюе эдик. Анда Швейцарияны, Францияны да бек ариу ара журналларында жазгандыла «Балкарияны» юсюнден. Битеу ол атланы билдирирге, кёргозюрге сюебиз.

- Магомет, Жангы жыл бла байламлы алгыш сёзюнюгю айтсангъ эди.

- Жангы жыл огурулу жыл болсун. Халкыбызны саны кёбейсин. Бир ата-ана жиялмасын баласына. Биз ёхтемленирча, миллетибизге кыайгырыган адамларыбыз кёп болсунла. Таулу тойлагъа барыучула болайык. Жюрекле жарысынла.

АБДУЛЛАЛАНЫ АМИНАТ.

САХНА

«Мадарымлы, кыармашычулу болайык»

Кыаллай болганды 2010 жыл Кыулийланы Кыайсын атлы Малкыар кырал драма театрыгъа? Не жангылыклары барды, кыалайды муратлары? Ма ол соруулагъа жууап береди Ингуш Республиканы халк артисти, КъМР-ни, КъЧР-ни да сыйлы артисти Жангоразланы Мажит.

2010 жылны жаз башында салгандыла аны театры директоруну кыулугъуна. Аллай кыска заманын ичинде ол аны жангыртханды, болмагъанча кёп ахшы иш этерге жетишгенди. Ма аны юсюнденди Мажитни Жангы жыл бла байламлы сёзю да.

- Кертисин айтханда, Жангы жылгъа быллай бир жуумуш эталырыбыз деп эсимде да жокъ эди. Аллах айтса, «кёз кыоркык да кыол батыр» деген сёзню кертиликке шагъат болдук. Залны боядык, жабыулары, сахнаны штанкетлерин да алышдырыдык. Эшиклерге жангы жабыула такыгъаныбыз. Чыракъла салдык, терезелени тап этдик. Шинтиклени да жангыртдык. Эски шинтиклерибизни уа Быллыныны бла Бедикни клубларына бергенбиз.

Театрда беш-алты цех ишлейди. Алагъа чюйлеге, микрофонлагъа, рациялагъа дери кёп керекли затларын алганды. Эки цех жабылып эди да, аланы да жангыдан ачханбыз. Дагыда кёп зат этилгенди. Ауушхан актёрларыбызгъа стендле хазыр-

рыргъа борчлубуз, миллет кадрланы сакълауу кыайгысын да этерге тийишлиди. Быйыл эки коллегабызгъа даражалы кырал атла берилгенди - Мызыланы Таубий Кыарачай Черкесни, Мамайланы Фатимат а Кыабарты-Малкыарны сыйлы артистлери болгандыла. Театрда низамыбыз, жууаплылыгыбыз да кючленгенди.

Санкт-Петербургда жашагъан таулау малкыар театрыгъа сайт ачхандыла, аны хакъын да телегенди. Ол зат а хар не жаны бла да байламлыгъ-

ыбызны кючлерикди. Декабрде Кыарачайгъа эки кере баргъаныбыз - Ючкёкёнгё бла Кызыл Пакунгга. Прохладныйде уа «Нарт Ёрюзекмекни» ойнагъаныбыз.

Этиллик жумушларыбыз бек кёлдюле. Чинг алгъа малкыар театр Кыайсынны атын жюрютгенине тышында ариу реклама жаздырып, кече уа аны чыракъчыкыла жарытырча этерге керекди. Репертуаргъа да энчи эс бурлукъбуз. Залны арендагъа берип, аны бла да файда аллыкъбыз. Башха миллетлиле да келирча, залны наушникле бла жалчытыргъа деп турабыз. Ол заманда спектакл орус тилге синхрон кёчюрюлюкюду. Февральдан башлап, хар ай сайын театрда юч кере ойнарыкыбыз.

Башында айтхан ишлени тамамларгъа болушханлагъа уллу ыспас этеме, ыразылыгымы да билдерме. Кими боюу, кими агъач, кими раствор, ахча берип, хар бири кюлюндан келгенни этгенди. Аланы атларын айтыргъа сюеме: Созайланы Тахир, Атабийланы Мухамед, Чеченланы Валера, Атабийланы Алий, Кюйенланы Борис, Бёзюланы

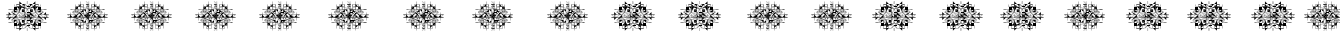
Хусей, Асанланы Малкыарбий, Холамханланы Борис, Болатланы Борис.

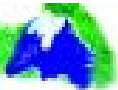
Бабугентни «Логоваз» футбол командасы уа театрда беш кюн ишлегенди. Аланы аш-суу бла жалчытханла уа Жангоразланы Асият бла Индира болгандыла. Машинабыз эскиди да узакъгъа баралмайбыз. Азаматланы Славиг а бизге «Газель» берип болушады. Барысы да бек сау болсунла. Ала миллетлерине кыайгы эте билген халк адамларыдыла.

Келир жылда бизни театрда миллетибизни жашауундан спектакльле болурла деп ышанама. Кыоркмай, буюкмай, хар инсан не уллу муратны да аллына салсын. Жигер, мадарымлы болурга итингиз. Кыармаша билрге керекди, олтуруп сакълап турмай. Сора хар не да тап болукъду.

Жангы жыл халкыбызгъа монглык, ырахатлык, сау-есенлик, кюч-кыаруу, жарыкылык келтирсин. Насып да.

БИТИРЛАНЫ АМИНАТ.
Суратны **ХОЛАЛАНЫ**
Марзият алганды.

ЖАШ ФАХМУЛА

«Сахнагга чыгга эсенг, кесинги чынты артистча жюрют»

Жаболаны Замират Искусстволаны Север Кавказ кырлар институту V курсунда РФ-ни халк артисти, профессор Наталья Гасташевада окуйду. Ол озган жыл Битеурросей араларында берган устазы аты Битеурросей эришиуде дипломант болганды. Быйыл октябрьде аны 2-чи туруна еткенди, ноябрь айда уа Нальчикде бардырылган конкурсада 1-чи жерни алганды. Республикада жаш классикалы жырчылары араларында, сёзсоз, ол бек айырмалыгандан бириди. Бюгон ол редакцияны кьонагыды.

- Битеурросей эришиуде Шимал Кавказы вокалисттерини араларында санга тынгылаган РФ-ни сыйлы артисти Таукенланы Галина: «Замиратны барындан да бек жаратканма. Анга табийгыат аллай ауаз бергенди, бир затын тюрлендирмей, ишлеп турурга боллукду»,- деген эди. Баям, санга вокал бла кюрешген кыйын болмаз?

- Бирде кыалай сүйсөм, алай чыггады ауазым, бирде уа иги да кюреширге тишеди. Аны юсюндөн айта уа, ол башхагга ушамайды, тембри миллет тембрге келишеди, дейдиле. Ал кезиуде, бийик ноталаны алапмай, кыйналганма. Ол замандагы устазым Мухаддин Батыров: «Кыызгга бир-бирде тиширду устаз хайырлыды, Наталья Гасташева бла ишлеп керчю»,- дейди да, эки дерсине барыма.

Жаратама да, аны классына кёчерге кёлленеме. Мен кесим Бахсан шахарны музыка школунда сабийлени вокалга юретеме, аладан бири менден башхагга кетсе, бек жарырык эдим. Батыров а, анылап, жанымы кыйнар сёз айтмаганды. Наталья Казбулатовна бла бардырган дерследен сора, бийик ноталаны алапма. Аны ючюн кьоркьмазгга да юйренгенме.

- Табийгыат аллай ариу, кючлю ауаз бергенин а биринчи ким сезгенди?

- Биз юйорде беш кыыз болды. Гитчебиз бла менден кьалганла бары да жырлаганды.

Мен аны экинчи курсундан кетеме да, СКГИИ-ге барырга кёлленеме. Келип, экзаменлеге кыалай хазырларырга кереклигин да билеме. Анам а ахырысы бла да унамайды. Бир ай турганды ол мени бла сёлешмей. Ауазымы жаратмай, институтха алмайдыла да, подкурслагга жюрюгенме. Юйде уа анда окуган суноп тургандыла. Артда экинчи курска алгандыла.

Аммабыз кьобузда, атабыз а - гитарада бек уста сокьгандыла. Баям, ол хунер бизге да аладан еткенди. Мени гитчем Асият да культура бла искусстволаны колледжинде жырчыгга окуйду. Биз юйде эки - юч торлю ауаз бла жырласак, атабыз терс жерибизни олсагаты эшитип, халатыбызны айтады.

- Бир торлю сынаунг, билиминг болмай, кыалай торлю окуп башлаганса да?

- Биринчи юч жылда кыйналганма, уялган эте эдим. Фортпианону биринчи керен мен институтта кергенме. «Ауазынг барды, эсинг классда тойюлдю ансы», - дечю эдиле. Бизни ишде, репетициягга бара, сахнагга чыгга да, жаланда музыканы юсюндөн саггыш этерге керекди.

Актерлук усталыкьдан да дерслерибиз бар эдиле, биринчи

жыл андан «юч» алганма. Ар- тдан - артха, алай барсам, ишим хоча болмазлыгын анылап, кеси кесими кёллендирип, алай кьуулганма керексиз уялчаклыкьдан. Мен сахнагга чыгга эсем, кесими чынты артистча тутарга кереклигинине тышоннгени, хар зат тюрленгенди. Бусагьатда актер усталыкьдан ол кырыуосуулугуму айтсам, ийнанмайдыла.

- Кёп болмай сен СКГИИ-ни хоруну биргесине жырлаганса. Ол биринчи конкуртинги эди?

- Хау, хорну биргесине Валерий Кайлукков, Тимур Гузов эм мен жырлап, адыгейли композитор Гиса Чичини «Сказ об адыгах» деген ора- ториясыны бешинчи кесегин кьараучугга биринчи керен эшитдиргенбиз. Ала экиси да алапат жырчыладыла, ала бла, хор бла жырлаганыма кьууанганма.

- Бусагьатда не бла кюреше- се? Энди сени кыайда керлюк- болз?

- Жайда окуюну бошарыкь- ма да, кырал экзаменлеге хазырланма. Устазым бла бирге сегиз чыггарманы хазырлай- быз. Аланы малкьар, кьабарты, орус, инглис, немец, француз, италияны тилдеде жырлаган- ны себепти тынгылы кюреширге тишерикди. Тыш кыр- раллы чыггармалада сёлени басымына, аланы тюз айтханы- бызга, интонациягга улуусу бу- рулукьду. Алайды да, окуюу жылны ахырына дериси иш кёпдю.

- Юриси окуганынгы кююп, вокал искусствогга кел- генинге ачыу этмеймисе?

- Угьай. Алай тамбла не бол- лугун ким биледи? Музыка те- атры оркестрини баш дирижёру Натбий Шабатукков ары барырымы снойенин дайым да айтады. Кесим да анда ишле- рге ыразыма. Мен юйор кьурап, баш ием ишимни кьоярым из- лесе уа, угьай дерик тойюлме. Жашауларын сахна бла бай- лап, артда ол да кьурапмай, ачыу этгенли билеме. Аланы санларына кьошулурга суй- кейме.

САРАККУЛАНЫ Асият. Суратны автор алганды.

Хасанияда 74-чю номерли «Кьонгурочукь» школ-сабий садха жюрюген кызычкылагга бла жашчыкылагга анда ишленген уялу байрам ингри кьурагандыла. Тюбешуно ахырында уа алагга саугала юлешгендиле.

Суратны **ДАЛХАТЛАНЫ Марзият** алганды.

Эм ариу кыыз

«Мисс КБР-2010» деген жыл сайын бардырылган конкурса быйыл битеу республикадан эм ариу жыйырма эки кыыз кьатышкан эдиле. Аланы барысын да КьМКЬУ-ну дизайн колледжини студенткасы Бегийланы Айша хорлаганды.

«Сыфатыбызны сиймекликни нюрю жарытсын»

- Айша, неди ариулукь?

- Мени акьылыма кёре, адамны жаны бла сыфаты байламлыдыла. Хау, жаш адамла бары да бирча ариу кёрионедиле, жашлыкьны жарыгы кёзню алдайды. Алай, адам уялап барса, бетинде аны дуниясы, ниети, жашырын саггышлары ачыкьдан - ачыкь бола барадыла. Кьартлыкьларында да сыфатлары бузулмай кьалганла ма аладыла, кертиси бла да, ариу адамла. Дагьыда ариулукьну юсюндөн айтханда, хар адамны анга кесини оюму болганын да энчи белгилерге суюме.

- Жырдан «Эриши тиширду жокьду дунияда» деген тизгинни тюзге санаймьса?

- Сёзсоз, ол алайды. Биреуге эриши кёрионген адам башханы кёз жарыгыды. Дагьыда бир зат эслегенде мен: сиймеклик сыфатны бек тюрлендиреди. Баям, аны ючюн анагга бла балагга кьарасак, биз ышарып башлайбыз.

- Айша, сен «кийимни дизайны» деген усталыкьны сайлаганса. Ол не бла байламлыды?

- Мен адамла бирча кийингенлерин жаратмайма. Ангылайма, экономика кризис бла байламлы хар инсанни кесине энчи кийимле тикдирге онгу болмаз, алай бу болумлада окуюна бир зат кьурагга боллукьду. Кьумачны тюрсюнюне, фактурасына кьарасанг окуюна, андан не кийим тигерге жарыгы белгили болуп кыалады.

- Дизайнерничча сени атынгы эшиттирибизми биз?

- Россейде тынгылы, терен билим алып, Нью-Йоркга кетерге жарык умутум барды. Анда Моданы юйон ачаргга суюме.

- Сени жыйрыгынга кьараучула, журни да бек бюсюреген эдиле.

- Мен аны эки кечеге тикгенме.

- Айша, сен биз жашаган заманга бюсюреймисе?

- Бизни заманыбыз, адет-тере кьуруй барган кезуичча, кёрионеди манга. Алай адет-терибиз ариулукьну кьураган кючледен бирлеричча кёрионедиле манга. Тойларыбыз,

оюнларыбыз, жамауат жашау- ну жорукьлары алгын заманда болсала, иги боллукь эди. Глобализацияны кыйынлыкьлары бизни кёз аллыбыздадыла: миллетте энчиликерин тас этип бардыла.

- Искусствону дуниясында, модадан сора, не затны бегирек суюе?

- Суратлау литератураны суююп окуюйма, бусагьатда Паоло Козьону чыггармачылыгынын бек жаратама. Музыка школну бошаганма, ариу мактам эшитсем, аны фортепианода согуучуму, бирде уа кесим да музыка жазам.

- Жашауда сени не зат элгендиреди?

- Кьоркуп жашаган айпыды. Мен сабийлигимде жузерге юйренирге суйенимде, тюрсюнле суугга кирип барам да, батаргга аздан кьалганлыкьгга, юйренген эдим. Жашауда хар не да алайды, ючюн анагга бла балагга кьарасак, биз ышарып башлайбыз.

- Ушагыбызны ахырында биягы ариулукь бла байламлы сорурга суюме: бусагьатда тиширдула эр кишиле ушаш кийингенликне, чачлары да бек кьыска кьыркьганларына бюсюреймисе?

- Угьай, бюсюреймейме. Эр киши бла тиширду бир бирге ушаман дуниядадыла, кийимлейи, кьыркып кьояды. Сора жюрюгим кыйналыр деп кьоркуп, тамата эгечими башын да юлюйдю. Анабыз Москуадан кьайтаханында, бек аман жарыгыны эсимдеди.

- Жангы жыл бла байламлы не тилек этесе?

- Хар адам да кесин ариу, насыйлы инсанча сезген заманла келсинле. Бир бирге ниетибиз таза болсун, кёлерибизни уа сиймеклик нюрю жарытсын!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

2011

ЯНВАРЬ

ПН	3	10	17	24	31
ВТ	4	11	18	25	
СР	5	12	19	26	
ЧТ	6	13	20	27	
ПТ	7	14	21	28	
СБ	1	8	15	22	29
ВС	2	9	16	23	30

ФЕВРАЛЬ

ПН	7	14	21	28	
ВТ	1	8	15	22	
СР	2	9	16	23	
ЧТ	3	10	17	24	
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
ВС	6	13	20	27	

МАРТ

ПН	7	14	21	28	
ВТ	1	8	15	22	29
СР	2	9	16	23	30
ЧТ	3	10	17	24	31
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
ВС	6	13	20	27	

АПРЕЛЬ

ПН	4	11	18	25	
ВТ	5	12	19	26	
СР	6	13	20	27	
ЧТ	7	14	21	28	
ПТ	1	8	15	22	29
СБ	2	9	16	23	30
ВС	3	10	17	24	

ИЮЛЬ

ПН	4	11	18	25	
ВТ	5	12	19	26	
СР	6	13	20	27	
ЧТ	7	14	21	28	
ПТ	1	8	15	22	29
СБ	2	9	16	23	30
ВС	3	10	17	24	31

ОКТЯБРЬ

ПН	3	10	17	24	31
ВТ	4	11	18	25	
СР	5	12	19	26	
ЧТ	6	13	20	27	
ПТ	7	14	21	28	
СБ	1	8	15	22	29
ВС	2	9	16	23	30

МАЙ

ПН	2	9	16	23	30
ВТ	3	10	17	24	31
СР	4	11	18	25	
ЧТ	5	12	19	26	
ПТ	6	13	20	27	
СБ	7	14	21	28	
ВС	1	8	15	22	29

АВГУСТ

ПН	1	8	15	22	29
ВТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	31
ЧТ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
ВС	7	14	21	28	

НОЯБРЬ

ПН	7	14	21	28	
ВТ	1	8	15	22	29
СР	2	9	16	23	30
ЧТ	3	10	17	24	
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
ВС	6	13	20	27	

ИЮНЬ

ПН	6	13	20	27	
ВТ	7	14	21	28	
СР	1	8	15	22	29
ЧТ	2	9	16	23	30
ПТ	3	10	17	24	
СБ	4	11	18	25	
ВС	5	12	19	26	

СЕНТЯБРЬ

ПН	5	12	19	26	
ВТ	6	13	20	27	
СР	7	14	21	28	
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	
ВС	4	11	18	25	

ДЕКАБРЬ

ПН	5	12	19	26	
ВТ	6	13	20	27	
СР	7	14	21	28	
ЧТ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	31
ВС	4	11	18	25	

Фестиваль

Таукел атламла

28-чи декабрьде Къырал концерт залда 21-чи теле-радио жыр фестивалы бардырылганды. Къууаньрады малкър астрада да, россейникинда, жаш артистлени саны ёсюн барады. Хар кезиую концертге кеслери, фахмулары да ёсе баргъаны эсленеди.

Бу концертге къатышханлары айтсакъ, ачыкъ болуп къалыкъды хар не да. «Ассы-Ала-

лан, Тёппеланы Алим белгили, жангы жырла айтып, Жангы жылны аллында концертге келгенлени ыразы этдиле.

Этчеланы Музафар быллай фестивалыны бек тынглы бардырычуду. Ол ингирде да алай болду. Сотовой байламлыкъны официальный диллери чекленген жууаплыгыгы болгъан «Анкар» общество (аны келечиси Къайгъырмазланы Элдар), чекленген жуу-

«Час Пик» таксиде хакъсыз жюрюр онг тапхандыла.

Жаш жырчыланы арасында бек бюсюерчала Созайланы Наташа, Атмырзаланы Марина, Холаманланы Къайсын, Жаникаланы Элдар, Бёзюланы Солтан, Этчеланы Зухура эдиле. 2010 жылда эм игилеге уа «Ассы-Аланы» эм къауум, Холаманланы Къайсын, Тюменланы Айшат саланалгъандыла. Ала биришер

Атмырзаланы Марина.

ны», «Ийман» жыр къауумла, «Жашлыкъ» эки кюн алгъа халкъ ансамбль деген атха тийишли болгъанын кёпле ол кюн билдиле, Созайланы Наталия бла Тамара, Бёзюланы Солтан, Гулпайланы Танзила, Бийланы Аслан, Атмырзаланы Марина, Занкишиланы Марат, Этчеланы Зухура, Тюменланы Жаннет, Айшат, Жаникаланы Элдар, Холаманланы Къайсын, Мусукаланы Рус-

апплыгыгы болгъан «Час Пик» общество (Гергъоқъланы Жамболат бла Созайланы Алий таматарлары) спонсорлукъ этгендиле эм иги жырчылау саугъала да хазырлагъандыла.

Жырчыла Тюменланы Жаннет, Тёппеланы Алим, Мусукаланы Руслан, композитор Бёзюланы Алим телефонла къолу болгъандыла. «Жашлыкъ» ансамбль, ол кюн концертге къараргъа келгенледен да би-реулен жангы жылда он кере

Занкишиланы Марат бла Этчеланы Зухура ийнарла айтадыла

альбом жаздыргъандыла, жангы жырлары да кёпдюле. «Салам алейкум» фестивалда бек иги жырчыланыча быланы атлары айтылгъандыла: тишируланы арасында Тюменланы Жаннет, халкъ жырланы айтыуда Тёппеланы Алим, эстрада жырда уа Мусукаланы Руслан.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

ЖЕТИШИМ

Миллет кинону мурдорун саладыла

Волгоградда Уллу Хорламны 65-жыллыгына аталган телевизионный фильмлени «Ёмюрлюк от» деген халкъла аралы конкурсунда «Муса сау келсин» деген фильм биринчи даражалы дипломгъа тийишли болгъанды. Ол биринчи къарачай-малкър «Къууанч» киностудияны фильмиди.

Бу киностудияны малкърарлы тишируулары арасында биринчи драматург Занибекланы Зухура эм аны эгечи, фахмулу устаз Къулчаланы Зарема 2002 жылда къурагъан эдиле. Не ишде да биринчи болгъан къыйынды. Жарсыугъа, киностудияны айнытыргъа спонсорла хазна табыл-

анагъа эсгертеди. Аланы бири да жашлары урушда жоюлгъанына ийнанмагъанды, балаларын сакълагъанлай жашагъандыла. Мен сабийлигимде кёргенме ол ынчаланы, жашларыны атларын айтып, «сау келсин» деп къайтарып тургъанланы. Урушдан сора отуз-къыркъ жыл

Занибекланы Зухура.

Къулчаланы Зарема.

магъандыла. Болсада эгечле юч къысхаметражлы фильм салгъандыла.

«Муса сау келсин» деген фильм жашлары Уллу Ата журт урушда жоюлгъан таулу аналагъа жораланганды. Драматург Занибекланы Зухура ол тёлёноу эсгергени аладан эсе бизге керекди. Баш иелери, жашлары сермеш талалада, кеслери уа къартла, сабийле бла Азиягъа кёрчюрюлгенде да, таулу тишируула сынмай, миллетни сакълагъандыла.

Ол тёлёноу къаллай огурулукъ, жорек халаллыкъ бар эди! Кёргенлери жаланда зулу, терслик болгъанлыкъга, аланы бетлеринде нюр ёчюлмеген эди, дунягъа таза ниетлери да торленмеген эди. Ала заманга кёре торленселе эди, бир юйюр да къайтырыкъ тойюл эди Кавказгъа. Огурусузлукъ, кюисюзлюк билеген жер топ болады.

Занибекланы Зухура бла Къулчаланы Зарема ангылагъандыла: къыйын, сынау кезиуде халкъбызны сакълагъан тишируула сау къадарда аланы сыйфатлары фильмге тошерге керекди. «Муса сау келсин» фильм-таулу

озгъандан сора да...

Эгечлени бу фильмеге дери да сынаулары бар эди: «Къоркъакъ Галакчыкъ» эм «Улутха» деген фильмлеге къараучула бек бюсюергендиле. Ала орус эм къабарты тиллеге кёрчюрюлгендиле.

Эки тишируу миллет кинону мурдорун сала турадыла. Алагъа спонсорлукъ этерик адамла табылсала, Кязимни юсюнден кёпсериялы фильмни кёрлюкбюз. Ким биледи, Жангы жыл жангы фильм бла байламлы боллукъ эсе да?

Занибекланы Зухура бла Къулчаланы Зареманы идеялары, хазыр сценарийлери да кёпдюле, алай малкър миллет кино кюч алып ючюн, аланы тегереклери не бу огурулу ишге къошумчулукъ этерге къолларындан келген адамла жыйылыргъа керекдиле.

Алай Зухура бла Зареманы шёндюге дери этген ишлерини магъанасы да бек уллуду. Мындан ары да жореклери суумай, ишлерин бардырысынла! Волгоградда битеуроссей фестивалдача, сыйгъа хурметге тийишли болгъанлай турсунала!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Кёрмюч

Кётюрюлюю

Жылны ахырында КъМР-ни Художниклерини союзунда отчёт кёрмюч къуар мурат этип, аны Культура фоннда ачхандыла. Озгъан кезиу художниклеге насыплы эди. Ала чыгъармаларын Краснодарда, Абхазияда, Адыгъеда, ЮНЕСКО-да да кёргозтгендиле. Бу жол ала республикадан тышында тагъылгъан, жангы ишлери бла да шагъарей этгендиле.

Кёрмючю Жангы жылгъа атагъанларын эшитгенде, сёзсюз, анда къыш суратланы, айбат табийгъатыбызны къш кезиуде кёрюрбюз деп тура

эдик. Алай андагъы ишле женгилликлери, ариу тюрсюнлери бла къууандырадыла. Алайын союзну секретары, искусствовед Нелли Сундукова да белгилейди. Аны айтханына кёре, мында 45 авторну 70-ден артыкъ ишлери тагъылады.

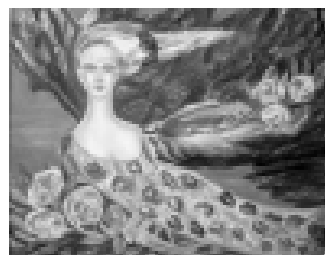
Аланы санында малкърарлы художниклени суратларын да кёрбиз. Тёппеланы Хызырны «Кийиз ургъанлары», Бакуланы Владимирни «Натюрмору», Атабийланы Халиматны «Кюз артыны натюрмору», Болатланы Людмиланы «Кечги кюз арты», Занибекланы Адрахман-

ны «Композициясы», башхала да кёзлени, жорекни къууандырадыла. Аланы жанында жаш художникле Акъкъызланы Имара бла Асият Абаеваны ишлери сейир композициялары, жарыкъ тюрсюнлери бла жорекге хошлукъ бередиле. Быланы жанында А. Кониини табийгъатны жайда, кюз артында жазгъанлары да энчидиле.

Сундукова бла ушагъыбызда ол бу жолгъу кёрмюч европалы даражада бардырылгъанын белгилегенди. Керти окъуна, биздеча гитче республикада быллай бир фахмулу художник

болгъанына сейир этерчады. Аланы сексени Художниклени союзуну членлеридиле.

Дагъыда энчиликлери: кёбюсю Москваны, Санкт – Петербургну атлары айтылгъан окуу юйлеринде билим алып, ахшы школарлары барды. Хар бири кесини энчи хаты бла айырмалыды. Сёз ючюн, Атабийланы Халиматны бла Акъкъызланы Сиараны, Имараны да ишлерин бир бирден къыйналмай айырырчады. Руслан Тураевны ха-

Бейтуганова Людмила «Чыпчыкъ».

тын да жангылмай таныйса. Ол байлыкъ, фахмулукъ художниклени бийыл къурагъан ахыр кёрмючлеринде да туура болады.

САРАККУЛАНЫ Асият. Суратны автор алгъанды.

СПОРТ

Къзжыкмай кюрешген муратына жетеди

Арт жыллада бизни спортчуларыбыз тюрлю-тюрлю даражада бардырылган эришуулеге кытышып, сыйлы жерлеге ие болуп, барыбызны да кыуандырадыла. Бу кюнледе уа, дагыда бир жашыбыз, Москвада кюл туюшудан дуняны биринчилиги ючюн бардырылган эришууледе хорлап, чемпион болуп кыайтханды. Кесине да спортну халкыла аралы устасы деген ат аталганды, андан сора да Гранд мастер GM FCF, квара белбау ючюнчо дан.

Ол да кимди десегииз, Тюменланы Илияс. Кеси бла бир ауурлукда эришген спортчулары, бирине да онг бермей, барын да хорлап, спортну бу тюрлюсюнде дуняны чемпиону болуп келгенди. Бек алгга атасы Жамал бла анасы Лейля, тамата кыарындашы Кязим эм эгечи Мадина кыуангандыла. Башха жуууклары, тенгери аладан артха кыалмагандыла.

«Боллук гитчеликден окуна белгилиди», - дейдиле. Школда да окуй, анда дерслери тауусулгандан сора спортзалга жолу салып турганды. Бошуна бир ючюн, сагыатын оздурмаганды. Кертиди, биринчи кюнледе, айлада окуна жараудан сора санлары ауруй эдиле. Артдан-артха уа ауурлукну да кеторе, юйренчек бола башлады. Энди уа мурат салырга керек эди, кыуру жарау этип турмай, спортзалда алган кыаруун, тренери юйретгенин сынарга. Аны ючюн а эришуулеге кыатышырга. Бир-эки жыл жарау этгенден

сора, эркин тутушудан Нальчикни, республиканы биринчиликлерине кыатышып, алчы жерлени алады. Андан сора Илияс спортну дзюдо тюрлюсюне кечеди. Эркин тутушуда алган сынауу мында жашха уллу себеплик этеди.

Бир-бирле жашау жолларын излеуде этдюрөдиле. Бирле уа бир сайлаганларында тохтап окуна кыаладыла. Илияс кесин спортну эки тюрлюсюнде сынагандан сора ючюнчюсюне этдю. Алгын ол тутушуда кюреше эсе, энди уа тутушуу, туюшошу болган тюрлюсюне кечеди. Мында суйсенг жыгып, суйсенг уруп хорларга керексе.

Спортну жангы тюрлюсюнде, 2008 жылда жаш телюню арасында, Илияс Кировскде халкыла аралы эришуге кыатышып, биринчи жерни алады. Дагыда Евразияны биринчилиги бола эди да, анга да алчы болуп кыайтады. Ол жыл Россейни биринчилигине барып, андан да хорлаганды.

Бир жылны ичинде аллай юч уллу эришууледе болуп, аланы ючюсюнде да биринчи жерлени алып келген жаш спортчуга угъай, уллу сынауу болганны да кюлундан келаллык туюлюдо. Илияс а аны эталганды. Ол а аны тутхан ишин чеги не жетдирирге итингенин, кюжюрегинде этю болганын кюргюзтген шартладан бириди.

Алай сынауланы эте барган, алада кесин иги жаны бла кюргюзтген жашха аладан да уллу, даражалы эришууде кесин сынарга туюшеди. Бу кюнледе Москвада кюл туюшудан

дуняны чемпионаты бардырыла эди. Ары кыатышырга, анда кесин сынарга Россейни эки кере чемпиону Тюменланы Илиясха да эркинлик бериледи. Бу

даражалы эришууде жыйырмадан артык кыралны спортчулары кеслерин сынай эдиле. Ала хар бири да хорларга деп келгендиле. Кеп жылланы жарау этип, тюрлю-тюрлю эришууледе алчыла болуп, кыралларыны уа чемпионлары, кыаруулу, кеслерине базынганладыла. Хар бири да хорлам бла кыайтыр акыйл этедиле.

Спортчула чеп кимге туюше да аны бла сермеширге чыгадыла. Хорлатхан андан ары кыатышмайды. Илияс быллай даражалы эришууде биринчи кере бола эди. Ол а биотонда борчул эди. Бек кыыйны уа биринчи туюешиуду.

Неда этип, ол андан кытуулады эм биринчи жер ючюн сермешеге жетеди. Бу жол анга кыажу турган а кыазаклы спортчуду.

Ол да бир адамга хорлатмай финалга чыкыганды, биринчи болурга умутлуду. Алай муратына жетер ючюн, а таулу жашны хорларга керекди. Бу уа аны уруп жыгыр акыйл этеди. Илиясны муююшге кысып, амалсыз этерге кюрешеди.

Алайын ангылап, бизни спортчу сермеп бутундан тутуп, ёрге кетюрюп, жерге урады. Ол иги эс жыйгынчы, эки буту бла бойун кысады, кюллары бла бир кюлун чюйре бурады. Амалсыз болган кыазаклы жаш хорлатханын билдиреди. Тренерлери юйретген амалланы тап хайырланып, бу даражалы эришууде барысын да хорлап, Тюменланы Илияс дуняны чемпиону болады.

Атларын иги бла айтдырган тауула кепдюле. Аладан юлгю алып, жашла, кызыла спортну южюректери тартхан тюрлюсюнде эринмей жарау эте турсала, бийик даражалга жетип, Илиясча, аталарын, аналарын, битеу халкыны да кыуандырлыкыдыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.
Суратланы **МАМАЙЛАНЫ Алий** алганды.

Хунерли боксчуларыбыз кепдюле

Тренер Муаед Дышековну, боксерла-спортну устасы Текуланы Маратны бла Саубарланы Русланны хурметлерине жораланган боксдан телери битеуроссей турнир Эльбрус районда бошала турган жылны ахыр эришуу болганды. Ол Тырны-ауузну В. А. Губанов атлы спорт-саулук кючлеу «Геолог» комплексни рингинде Кыбарты-Малкварны тюрлю-тюрлю шахарларыннан бла районларындан, Север Осетия-Аланиядан, Юг Осетиядан жоуден артык жаш спортчуну жыйганды.

Юч кюнню ичинде бардырылган сейрлик сермешледе 1997-1998 жыллада турганлары араларында кеслерине ауурлык категорияларында Тырныауздан Мурат Жанов, Баксанёнокдан Азрет Курманов, Лашкутадан Малкварланы Булат, Кенделенден Локияланы Илияс, Таталаны Аслан, Алимланы Ахмат, Терекден Артур Мукожев, Огъары Малквардан Циканланы Ахмат, Атабийланы Расул, Шалушкадан Аслан Наукоков, Кыашхатаудан Черкесланы Илияс алчыла болгандыла.

Алчыланы бла призёрланы эришуулени бардырган Эльбрус районну Жаш телюню, физкультура ол туризм жаны бла комитетинден грамотала эм майдалла бла сауыглагандыла. Кеслерини заманларында Саубарланы Руслан, Муаед Дышеков, Текуланы Марат сермешген ауурлук категориялада (54, 64 эм 81 килограммладан кюбюрек) кыатханлагга энчи сауыгала берилгендиле. Алагга Доттуланы Роберт, Азмурзаланы Ахмат бла Ислам Хачетлов тийшли болгандыла. Башхаладан айырмалы кюргюзтген жаш боксерланы Саубарланы юйор да сауыгалаганды.

Алчы жерлеге тийшли болган боксчуларыбызны Чегембайланы Ахмат, Чамайланы Муса, Борис Мильянов, Улакъланы Нурбек юйретедиле.

Эришуулени баш судьясы, олимпиада оюнланы чемпиону, Краснодардан келген Шамиль Сабиров, турнири юсюнден айта, ол бийик даражада этгенин, Север Кавказда «Геолог» спорткомплексдеча специализацияланган бокс зал болмаганын белгилегенди. Дагыда Кыбарты-Малкварда, турнирге кыатышханланы санларына кере, спортну бу тюрлюсю кенг жайылганы, хунерли жаш боксерла кеп болганы, аланы усталыкларын ёсдюрюрге, андан да бийик даражада хазырлап башлар кереклисини юсюнден айтханды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Нюзюрлюле

Боташланы Элдар бла Башийланы Махмут жаш адамла болганылыкыга, спортда бийик жетишимлери бла атларын белгили этгендиле. Ала экиси да грек-рим тутушуу бла кюрешедиле. Алай жашланы ата журтларын терк-терк жокъларга амаллары жокъду – эришууледе Элдар Санкт-Петербург, Махмут а Москва шахарлары атларын кыоруулайдыла.

Биз да алагга Санкт-Петербургда туюегенбиз. Жашларыбыз тюрлю-тюрлю бийик даражалы эришуулеге терк-терк кыатышадыла. Махмут РФ-ни грек-рим тутушудан жыйымдык командасына да киреди.

Билдиргенибизча, алгъаракълада Махмут Финляндияда, Элдар а Швецияда халкыла аралы турнирледе кеслерини ауурлукларында бийик жетишимле болдургандыла. Бусагытда уа гё-

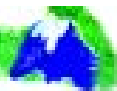
Солдан онгга: Башийланы Махмут бла Боташланы Элдар.

жефлерибиз Поддубныйни атын юйюрген турнирледе халкыла аралы турадыла. Махмут дагыда битеу дуняны биринчилигине кыатышырга

мурат этеди.

Кеп болмай а Махмут РФ-ни премьер-министри Владимир Путин жаш гёжефле бла бардырган жарауга кыатыш-

Топалайчык

Къар къызчык Сознаиланы Хызырны къызы Сабина сизни Жангы жыл бла алгышлайды.

Кимни назысы бийикди?

Жангы жыл жууукълаша келгенлей, шахар, эл тамала да халкъны кёлюн алып мурат бла ара майданларында ариу жасалгъан назыланы орнатадыла.

Сёз ючюн, Ставрополь крайда быыйл бла бешинчи кере шахарны ара майданында 16-метрлик жалгъан ёлканы орнатадыла. Алгын жашил назыны Архызы агъачындан келтириучю эдиле. Арт жыллада уа экологиягъа заран салмаз ючюн, аны тынч жыйылып къалгъан жалгъаннга алышырга оную этилгенди.

Болсада Черкесскени кесини ара майданында уа Архыз ауузда ёсген 24-метрлик назыны орнатхандыла. Аны агъачдан ол жумушха деп энчи жарашдырылгъан машинада келтиргендиле.

Север Осетияны баш ёлкасы уа Эркинликни майданында орнатылды. Анга 45 жыл болады, узунлугу 20

метрди. Ол Пригородный районда ёсгенди. Регионда бек бийик назы уа Грозныйдеди. Аны бийиклиги 40 метрди. Ол да жалгъанды. Аны юсюндеги торсюню жарыкъ чыракъчыкъла 25-чи декабрьде охуна жангандыла.

Ингушетияны 15,6-метрлик баш ёлкасын а Назранны Культура юйюню аллында салгандыла. Ол темир каркасха орнатылгъан назы бутакладан къралгъанды. Аланы юслеринде, жарыкъ чыракъчыкъладан сора да, ток бла жанган сейир иллаула да бардыла.

Къабарты-Малкъарда уа 2 баш ёлка барды. Аладан бири Правительствою юйюню аллында орнатылды. Экинчиси уа Абхазияны майданындады. Аны тегерегинде Жангы жыл кече республиканы эстрада сыны жулдузлары халкъгъа жарыкъ концерт кёргозтедиле. Аланы экисини да багъалары 2,8 миллион сомдула.

Ташлы-Тала элни жамауаты эллилери урунуу ветераны МАММЕЛАНЫ Юсюню жашы Хусей дуниядан кетгени бла байламлы, бушуу этип, аны юйюрюне, жууукъларына, ахлуларына къайгы сёз береди.

Газетни келир номери 12-чи январьда чыгарыкъды.

Учуз гурала

Масхара

Жангы жылны аллында хар юйюр да байрамгъа кёллери бла хазырлануучулары баямды. Хангерийланы юйюр да аны бийик даражада ётдюрюню къайгысына киргенилиги кесек заман болгъанды.

Ата базардан аламант нарат терекчик келтиргенди. Ана да, сабийлерин болушдуруп, аны иллаула бла ариу жасагъанды.

Энди юйюрге байрам кече аш-азыкъ къанга не къадар берекетли болур ючюн къайгырыу къалгъанды. Юйюр тамата аны ауарасы бла базаргъа барырга арбазгъа чыкъгъанлай, эки къоншу тишируу бир бирлерине былай айтханларын эшитеди: «Тюнене ярмаркада 250-шер сомдан бир иги гурала сатыла эдиле да, алагъа кёллерим къарап кетгенди. Бюгон да келтирирге айтхандыла, аладан бир-эки-

син алайым деп, ашыгып келтип барама, айып этме, Айшат, ингирде мен санга телефон бла сёлеширме да, къызымы тилей келлик жашны юсюнден халар айтырма. Ол мени бек уллу къуанчымды».

Хангерий, юйге ашыгышлы кирип, юй бийчесине:

- Жаухар, терк бол, ярмаркагъа барабыз. Анда учуз гурала сатылгъан халар барды, тауусулуп къалгынчы, ары жетейик, - деди.

Эр, къатын, такси тутуп, Абхазия майданнга къууулуп жетдиле. Узакъ бармай, стол юсюнде токлериде жулкъулгъан семиз гураланы кёрюп, ишибиз нечик онгуна къуралып къалды деп, бир бирлерине сыйсюнюп къарадыла.

Жаухар, Хангерийден алгъа болуп, сатыучу кишиге 500 сом узатып, эки уллу гураны арт-

макъны эки жанына тенг салып, башларын къысып, эрине бурулуп:

- Нек тураса, жаным, ал буланы, - деди.

Киши, арсарлы болмай, артамкъны инбашына атып, жол кёллю болду.

Сатыучу уа, бу эки адамны мени бла безирериклери келе кереме деп, бироз сейирге къарап турду. Алай къатын да эрини ызындан тебирегенин кёрюп:

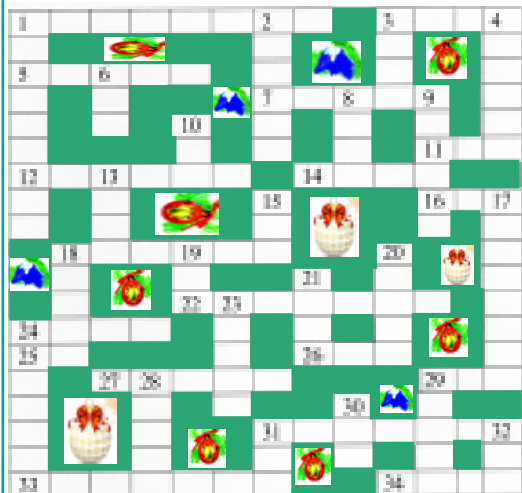
- Эй, мадам, бери тохтачы. Сен жангылгъан этгенсе, беш жюз сом угъай, беш мим сомду эки гураны багъасы, - деп кюлюмсореди.

- Да 250 сомду бирини багъасы дегендиле да Гяухар бла Жаухар.

- Хау алайды, ол бир килограммны багъасыды.

ТЕММОЛАНЫ Мухадин.

Сёзбер

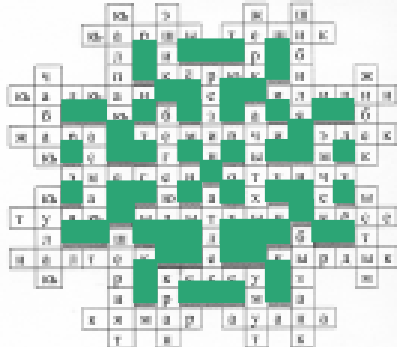
бир бирге ким боладыла? 6. Кюлюмлю халар. 8. Таулулада эртте Западны аты. 9. Юйюн сыртына кётюрюп айлануучу. 10. Сыйлы жер. 13. Ичинде бир зат туюлюучю адыр. 15. Сууну жагъасыны, сыртны бек тиги, юзюлген, оюлгъан жери. 17. Жаз башы къанатлы. 18. Таулада ёмюрлюк бузуу жарылгъаны. 19. Гебенни «атасы». 20. Арба чархны «тирею». 21. Жыйрыкъны, пальтону туюп жаны. 23. Жыртыкъ чабак. 24. Чегем районда эл. 28. Малланы «столовалары». 29. Токлуу тери. 30. Ол да кёрдо. 31. Эшиулеге къой сыйрбё. 32. Атны туюкына къошакъ.

Сёзберни ТОКМАЛАНЫ Хусейн жарашдыргъанды.

Газетни 145-чи номеринде басмаланган сёзберни жууапарлы.

ЭНИНЕ: 1. Жайса - ундурукъ, жыйса - жумдурукъ. 3. Къобузуу къыл «тамагын» ачыучу. 5. Ийнеге сууруллукъ халыны «бурну». 7. Чачдыруучу зат. 11. Тауну гитче «къарындашы». 12. Устаны сохтасы. 14. Кёрюрек ичиндеги «кёрюк». 16. Къалакъ этиучю аш. 18. Къанатлы чычхан. 22. Зыбыр жюнден этилген халы. 24. Чай ичиучю адыр. 25. Тёрт ыйыкъ. 26. Мудах, къайгылы, бушуулу жыр. 27. Жау чайкъагъанда жырлануучу эрттегили жыр. 29. Ол узун, ёмюр къысха, дейдиле халкъда. 31. Сабанлагъа, биченликлеге уллу заран этиучю, жерде тешик этип анда жашаучу жаньарчыкъ. 33. Уллу, къарыулу адам. 34. Север Кореяны ара шахары.

ЁРСИНЕ: 1. Арышла ёгюзлени къабыргъаларына тиймесинле деп, айыры агъачдан ишленген арба керек. 2. Ырахатлык, насып. 3. Тауукъ эсиндеги бюртюк. 4. Бир кишини эки къатыны

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактору орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52
Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кёруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистраци этилгенди.
Регистрация номер —Н-0066. Индекс - 51532
Газетни басмагъа КъМР-ни Информатия коммуникацияла, жамауат биригулени эм жаш тёллюню ишлери жаны бла министрствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19 сагъатда кьол салынады. 21.00 сагъатда кьол салынганды.
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Махийланы Амин, Мокъаланы Зукура - дежурный редакторла; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Алийланы Белла (4, 6, 10-чу бетле), Акушуланы Феруза (1, 11, 12-чи бетле), Зезаланы Лида (2, 3, 8-чи бетле), Мисирланы Лейла (5, 7, 9-чу бетле) - корректорла.
Тиражи 3850 экз. Заказ № 293

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы: elbor_50@mail.ru